

การศึกษาองค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน

A study of School Safety Components

ฤทธิไกร คิอินทิ¹ นวพร วรรณทอง² วณิกา ฉลากบาง³

Rittikrai Kiinti, Nawaphorn Wannathong, Wannika Chalabang

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน และเพื่อศึกษาหาความเหมาะสมขององค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสังเคราะห์องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 แหล่ง และ 2) การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสังเคราะห์องค์ประกอบและ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน 3) สวัสดิศึกษา 4) อาคารสถานที่ และ 5) สภาพแวดล้อมทางสังคม ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords) : ความปลอดภัยในโรงเรียน; สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ; สวัสดิศึกษา

Abstract

The objective of this quantitative research article aimed to study the components of safety at the schools and to evaluate the suitability of these safety components there. It was a quantitative research study, with the research process divided into two stages. The first step was to synthesize the school safety components from 12 sources of related studies and research articles, and the second step was to evaluate the possibility of the school safety components by 5 experts. The tools used in the study consisted of a synthesis form and 5 - level rating scale questionnaire. The collected data were analyzed for frequency, percentage, mean and standard deviation.

Received: 2024-09-04 Revised: 2024-09-30 Accepted: 2024-10-02

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Student Master of Education Program, Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: rittikrai.ki66@snru.ac.th

² อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: nawaphorn.w@snru.ac.th

³ อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: Wannika.chlk@gmail.com

The results revealed that the school safety consisted of five components, namely 1) physical environment, 2) school safety services, 3) health education, 4) buildings, and 5) social environment. All components indicated high level of possibility.

Keywords: school safety; physical environment; health education

บทนำ (Introduction)

สังคมโลกในยุคปัจจุบันมีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยีและทรัพยากรต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคมและชุมชน มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา (ภัทริกา วงศ์อันทันต์, 2557: 177) ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยึดหลักการพัฒนาคุณภาพคน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ให้เด็กและเยาวชนรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผล กระทบต่อตนเองและผู้อื่น และให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ทักษะ ความรู้ ความสามารถ การสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เนื่องจากอยู่ในวัยที่ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนต้องสามารถบริหารจัดการ เตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน ทั้งภัยที่อาจเกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ ภัยที่อาจเกิดจากอุบัติเหตุ ภัยที่อาจเกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ ภัยที่อาจเกิดจากผลกระทบทางสุขภาพทางกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564: 17)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ในหลายปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผล กระทบรุนแรงต่อชีวิตของนักเรียน ครู บุคลากร และทรัพย์สินของทางราชการ สร้างความตื่นตระหนกให้กับสังคมไทยเป็นอย่างมาก เช่น ภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ โดยมีสถานการณ์ที่มีบุคคลภายนอกนำอาวุธปืนเข้าไปกราดยิงเด็กที่ศูนย์เด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ในวันที่ 6 ตุลาคม 2565 (มติชนออนไลน์, 2565) ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ กรณีเกิดเหตุการณ์พ่นอาคารเรียนไม้เก่าถล่ม ที่โรงเรียนพนัสพิทยาคาร อำเภอพนัสสนิม จังหวัดชลบุรี ในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2566 (มติชนออนไลน์, 2566) ภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ เหตุการณ์ล่วงละเมิดนักเรียนโรงเรียนวัดสะพาน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมอนุกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการมีมติสั่งลงโทษให้ครูออกราชการในวันที่ 31 สิงหาคม 2566 (ไทย พีบีเอสออนไลน์, 2561) ภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพทางกายและจิตใจ กรณีเหตุครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการลงโทษนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยเข็มกลัดจี้ปากนักเรียนในชั้นเรียน สาเหตุมาจากไม่มีใครยอมรับว่าใครเป็นคนคายเศษหมากฝรั่ง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งย้ายให้ครูผู้ที่ก่อเหตุมาช่วยราชการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และมีการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ เร่งเยียวยาผลกระทบทั้งทางร่างกาย และจิตใจเพื่อดูแลนักเรียนที่ได้รับผลกระทบทุกคน ในวันที่ 26 มกราคม 2567 (ไทย พีบีเอสออนไลน์, 2567) จะเห็นได้ว่า ภัยทั้ง 4 ประเภทที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนและสังคม และมีความแตกต่างกับซึ่งยังไม่สามารถระบุได้ว่ามีองค์ประกอบ ความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างไรบ้างที่จะนำไปสู่การดำเนินงานด้านความปลอดภัยในโรงเรียนที่พึงมี เนื่องจากความหลากหลายของภัยที่อาจเกิดขึ้นทำให้การกำหนดมาตรการบริหารจัดการความปลอดภัยใน

โรงเรียนของหน่วยงานด้านการศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ มีความซับซ้อนมากขึ้น ทั้งสภาพของโรงเรียนหรืออาจเกิดสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565: 9)

ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาองค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้จะทำให้ทราบประเด็นหลักของความปลอดภัยในโรงเรียนที่สามารถนำไปวางแผนและกำหนดแนวทางพัฒนาการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาหาความเหมาะสมขององค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาองค์ประกอบขององค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน โดยมีขั้นตอนรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน โดยอ้างอิงตามแนวคิดและ งานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัย 12 แหล่ง โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 12 แหล่ง และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และ ประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
- 2) การจัดการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน
- 3) สวัสดิศึกษา
- 4) อาคารสถานที่ และ
- 5) สภาพแวดล้อมทางสังคม

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเป้าหมาย

1.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 255 คน และครูจำนวน 2,991 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 3,246 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2, 2566)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 359 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 76 คน และครูจำนวน 283 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 608 อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วอร์ด, 2551: 191) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling)

1.2.3 กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1) อาจารย์ผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัย มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ คุณวุฒิปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษา ประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2) ผู้บริหารโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ คุณวุฒิปริญญาโท ด้านบริหารการศึกษา ประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

3) ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ คุณวุฒิปริญญาโทด้านการศึกษา ประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวนโรงเรียน 76 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

มกราคม 2567-มิถุนายน 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 1 แบบสังเคราะห์องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน ตรวจสอบความเหมาะสมโดยคณะกรรมการวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน โดยศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 แหล่ง และ ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน โดย ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารและแบบสอบถามชนิด มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยของร้อยละ โดยเลือกองค์ประกอบที่มีค่าร้อยละ 40 ขึ้นไป

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยไปแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์การประเมิน โดยเลือกองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมาก หรือมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป เพื่อให้ได้องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 21)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน จากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน ทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

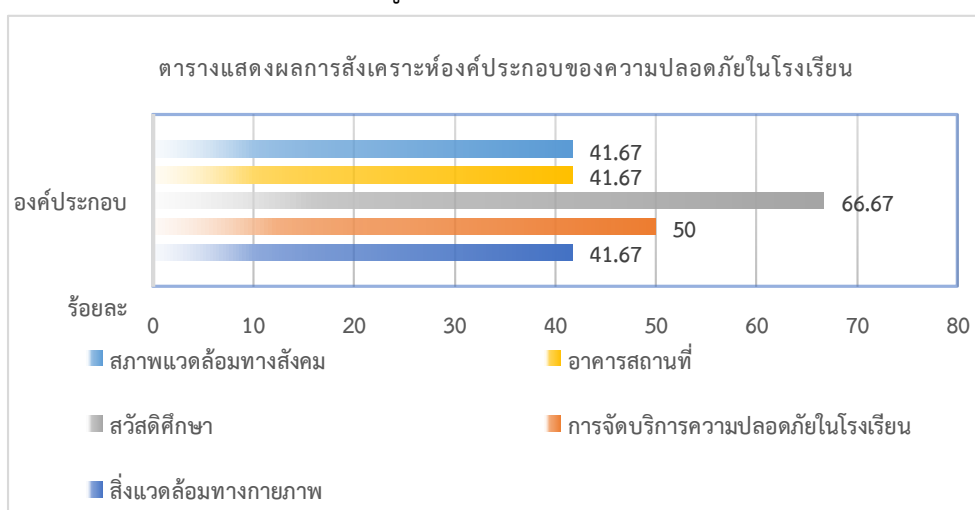
ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน

แหล่งข้อมูล	แหล่งข้อมูล												ร้อยละ	องค์ประกอบที่ตรวจสอบ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
องค์ประกอบ ความปลอดภัยในโรงเรียน	ศรัณยา บุญประกอบ (2549)	ศิริพร อนุสถา (2556)	สุชีรา ใจหวั่ง (2560)	เบมิกา ไทยชัยภูมิ (2562)	นิตยา แก่นพุ่ม (2562)	กนกอร อนุสถานนท์ (2563)	ปัญญชิตา สมบัติเพิ่มและ จำเริญ พลหาญ	จิระศักดิ์ ลิ้มดัด1 และเจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม	ASEAN Committee on Disaster Management (2016)	Office of Justice Programs (2020)	Global Alliance for Disaster Risk Reduction & Resilience (2022)	Zaidi, Zohair, Bhatia & Quota. (2022)	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ตรวจสอบ
1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	✓						✓	✓		✓		✓	41.67	✓
2. สภาพแวดล้อมทางสังคม	✓	✓			✓		✓	✓					41.67	✓
3. การจัดการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน	✓	✓	✓			✓	✓	✓					50	✓
4. สวัสดิศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓					66.67	✓
5. การจัดการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย		✓	✓	✓		✓							33.33	
6. การสร้างเครือข่ายความปลอดภัยในโรงเรียน												✓	8.33	
7. การดูแล ปกป้อง คัดกรอง				✓									8.33	
8. อาคารสถานที่					✓	✓			✓		✓	✓	41.67	✓
9. สุขภาพอนามัย						✓							8.33	
10. การบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา					✓				✓		✓		25	
11. จัดการเรียนการสอน								✓					8.33	
12. การศึกษาด้านการลดความเสี่ยงและการรับรู้ปรับตัวจากภัยพิบัติ									✓		✓		16.67	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	แหล่งข้อมูล												องค์ประกอบ ความปลอดภัยในโรงเรียน	องค์ประกอบที่พัฒนา
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
	ศรัณยา บุญประกอบ. (2549)	ศิริพร อมสุภา (2556)	สุชีรา ใจหวั่ง (2560)	เบมิกา ไทยชัยภูมิ (2562)	นิตยา แก่นพุ่ม (2562)	กนกอร อุ่นสถานนท์ (2563)	ปัญญชิตา สมบัติเพิ่มและ จำเริญร พลหาญ	จิระศักดิ์ สิมัด1 และเจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม	ASEAN Committee on Disaster Management (2016)	Office of Justice Programs (2020)	Global Alliance for Disaster Risk Reduction & Resilience (2022)	Zaidi, Zohair, Bhatia & Quota. (2022)	ร้อยละ	องค์ประกอบที่พัฒนา
13. พฤติกรรมนักเรียน										✓			8.33	
14.บรรยากาศในโรงเรียน										✓			8.33	
15. สุขภาพจิตและสุขภาพที่ดี												✓	8.33	
16. การมีปฏิสัมพันธ์และการสร้าง ความสัมพันธ์												✓	8.33	
รวม	4	4	3	3	4	5	4	5	3	3	3	5		

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ร้อยละ 40 ขึ้นไปเพื่อคัดสรรองค์ประกอบ สรุปได้ว่าความปลอดภัยในโรงเรียน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คิดเป็นร้อยละ 41.67 2) การจัดการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50 3) สวัสดิศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.67 4) อาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 41.67 และ 5) สภาพแวดล้อมทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 41.67 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1



แผนภูมิที่ 1 ผลสังเคราะห์องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน

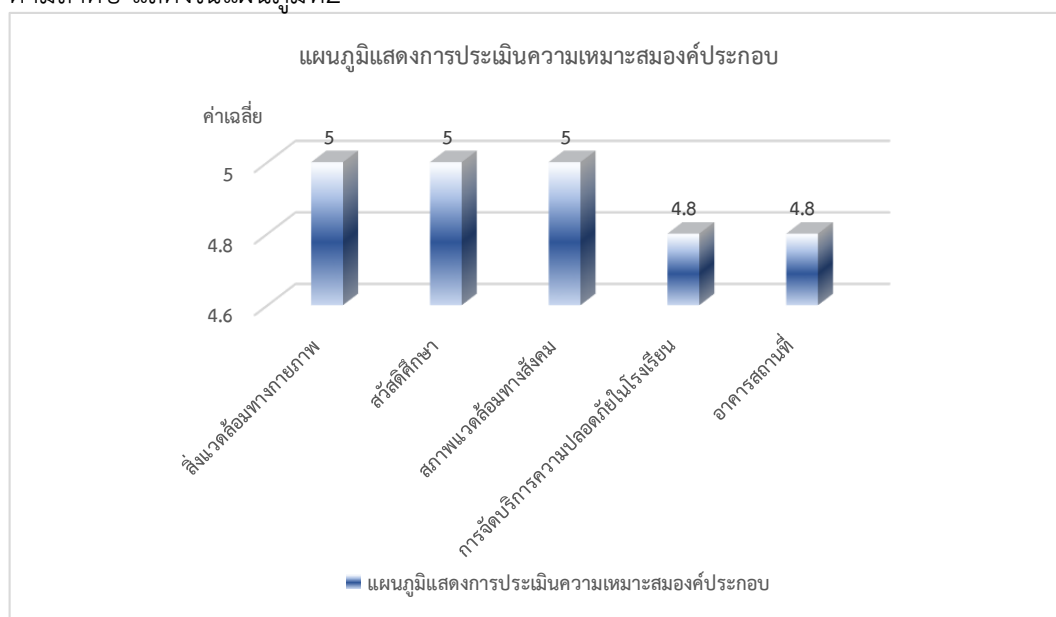
2. ผลการประเมินองค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน

การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน แสดงผลการประเมินความเหมาะสมดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียนเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด

องค์ประกอบ	การตรวจสอบวัดระดับความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ (N=5)		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	5.00	0.000	มากที่สุด
2. สวัสดิศึกษา	5.00	0.000	มากที่สุด
3. สภาพแวดล้อมทางสังคม	5.00	0.000	มากที่สุด
4. การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน	4.80	0.450	มากที่สุด
5. อาคารสถานที่	4.80	0.450	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.92	0.180	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน โดยพบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.92, S.D.=0.180) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สวัสดิศึกษา และสภาพแวดล้อมทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันและมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 5.00, S.D.= 0.000 รองลงมาได้แก่ การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนและอาคารสถานที่ที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.80, S.D.= 0.45) ตามลำดับ แสดงในแผนภูมิที่ 2



แผนภูมิที่ 2 ผลประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาองค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน พบว่า ความปลอดภัยในโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีการดำเนินการของโรงเรียนความปลอดภัยจากสิ่งทีอาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกายในโรงเรียน การบาดเจ็บจากความก้าวร้าว รุนแรง หรือพฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรงทางร่างกายหรือการคุกคามทางเพศ จัดระบบรักษาความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาจัดให้มีบริเวณโรงเรียนมีรั้วรอบขอบชิด จัดให้มีป้ายจราจร ป้ายบอกสถานที่ชัดเจน การจัดอาคารสถานที่ให้มั่นคงแข็งแรง มีทางออกฉุกเฉิน ห้องเรียน และห้องต่าง ๆ ในโรงเรียน มีอากาศถ่ายเทดีมีแสงสว่างเพียงพอ มีการจัดสภาวะด้านสุขภาพ หรือเชื้อโรคต่าง ๆ ได้แก่ ภาวะทุพโภชนาการ น้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอ ความสะอาดของพื้นที่และ การบริการด้านสุขอนามัย 2) การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการเพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนขณะมาโรงเรียน อยู่ในโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนไปสู่อบ้าน ซึ่งเป็นการดูแลเกี่ยวกับบริการรถโรงเรียน มีมาตรการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นแก่ นักเรียน บุคลากร รวมทั้งผู้ติดต่อประสานงานหรือมาใช้บริการในโรงเรียนตรวจและสอดส่องไม่ให้เกิดกนำวัตถุที่เป็นอันตรายมาโรงเรียน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย การตรวจตราไม่ให้เกิดกนำวัตถุหรือสิ่งของที่อาจเกิดภัยหรือเป็นอันตรายเข้ามาในโรงเรียน จัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องใช้ในการดับเพลิงมีการฝึกหนีไฟอยู่เสมอ 3) สวัสดิศึกษา กระบวนการทางการศึกษาที่เป็นการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนที่ด้านความรู้ทัศนคติ ทักษะ การกระทำและนิสัย เพื่อป้องกันอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ รวมถึงความปลอดภัยเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของบุคคล สามารถเข้าใจถึงอันตรายต่าง ๆ และความไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นซึ่งต้องหาวิธีการป้องกันและช่วยเหลือตนเอง 4) สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง สภาพที่โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อม กำหนดแผนพัฒนาระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบริบททางสังคม ชุมชน ของสถานศึกษานั้น โดยมีสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ กับอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมทางสังคม ของบุคคลที่อยู่ร่วมกัน ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน โดยสภาพแวดล้อมทางสังคม ในโรงเรียนทางโรงเรียนควรมีการวางแผนหาวิธีป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ การล่วงละเมิดทางร่างกาย และจิตใจ การทำร้ายตนเอง การทะเลาะวิวาทหรือจากสารเสพติด และการอุปโภค บริโภค รวมไปถึงการถูกลักพาตัวทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งทำให้มีผลต่อการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน ที่ไม่เต็มທີ່ทั้งนักเรียนและครู โดยทางโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังความรักความสามัคคี การจัดการอารมณ์ตัวเอง และพฤติกรรมที่ดีในการเข้าร่วมสังคม รวมไปถึงการจัดกิจกรรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ แก่ครูนักเรียนและผู้ปกครอง และ 5) อาคารสถานที่ หมายถึง ตึก อาคาร ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ หอประชุม สนามกีฬา อัฒจันทร์ รวมไปถึงสถานที่ต่าง ๆ สวนสาธารณะ หรือสิ่งปลูกสร้างที่สร้างขึ้นภายในโรงเรียน โดยมีการจัดระบบให้เป็นระเบียบและมีการเตรียมความพร้อมให้มีความปลอดภัย สามารถใช้ในการเรียนการสอน หรือบุคคลสามารถเข้าอยู่หรือใช้สอยเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง จากองค์ประกอบที่กล่าวมานั้น ได้อาศัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัย จากแหล่งต่าง ๆ ผ่านกระบวนการต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือช่วย เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนา การเรียนการสอนให้ผู้เรียน บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และเกิดความปลอดภัยในโรงเรียน ซึ่งจากการสังเคราะห์เอกสารและการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าความปลอดภัยในโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ รวม

ไปถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน และการทำงานของครู บุคลากร ให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะ ความปลอดภัยในโรงเรียนจำเป็นต้องมีการดำเนินการของโรงเรียนที่ก่อให้เกิดความปลอดภัยจากสิ่งทีอาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกาย การบาดเจ็บจากความก้าวร้าว รุนแรง หรือการคุกคามทางเพศ มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัย การจัดอาคารสถานที่ให้มั่นคงแข็งแรง มีการจัดสถานะด้านสุขภาพ ความสะอาดของพื้นที่และการบริการด้านสุขอนามัย เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนขณะมาโรงเรียน อยู่ในโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนไปสูบ้าน อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่สามารถป้องกันอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ สามารถเข้าใจถึงอันตรายต่าง ๆ ซึ่งต้องหาวิธีการป้องกันและช่วยเหลือตนเอง ตลอดจนการดูแลหรือสิ่งปลูกสร้างที่สร้างขึ้นภายในโรงเรียน โดยมีการจัดระบบการดูแลความปลอดภัยเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง และ กำหนดแผนพัฒนาระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบริบททางสังคม ชุมชน ของสถานศึกษานั้น โดยมีสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ กับอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมทางสังคม ของบุคคลที่อยู่ร่วมกัน ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน โดยสภาพแวดล้อมทางสังคม ในโรงเรียนทางโรงเรียนควรมีการวางแผนหาวิธีป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ การล่วงละเมิดทางร่างกาย และจิตใจ การทำร้ายตนเอง การทะเลาะวิวาทหรือจากสารเสพติด และการอุปโภค บริโภค รวมไปถึงการถูกลักพาตัวทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งทำให้มีผลต่อการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เต็มที่ทั้งนักเรียนและครู โดยทางโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังความรักความสามัคคี การจัดการอารมณ์ตัวเองและพฤติกรรมที่ดีในการเข้าร่วมสังคมรวมไปถึงการจัดกิจกรรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ แก่ครูนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับ กฎหมาย ศรัทธา (2559: 82) ที่กล่าวว่าความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นการดำเนินงานตามมาตรการ กำหนดแนวทางในการทำกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่มุ่งเพื่อสร้างความปลอดภัย รวมทั้งการปกป้องคุ้มครองนักเรียนจากภัยอันตรายต่าง ๆ ทั้งในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคู่เหตุ อุบัติภัย และการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคมโดยการดำเนินการดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการเรียนการสอนด้านความปลอดภัย หรือการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและมีความมั่นใจ และยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564: 4) ที่กล่าวว่าความปลอดภัยในสถานศึกษา ต้องมีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ ส่งเสริมความปลอดภัย สร้างความมั่นใจให้สังคม สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นรู้จักป้องกันตนเองในภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ จากการศึกษาหาความเหมาะสมขององค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน พบว่า ผลการประเมินหาความเหมาะสมขององค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน โดยพบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.92, S.D.=0.180) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สวัสดิศึกษา และสภาพแวดล้อมทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันและมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 5.00, S.D.= 0.000 รองลงมาได้แก่ การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน และอาคารสถานที่ที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.80, S.D.= 0.45) ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าการประเมินหาความเหมาะสมขององค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระศักดิ์ สิมัด และเจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม (2565: 72) ที่กล่าวว่า มีด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านบริการความปลอดภัยและด้านสวัสดิศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ เนื่องจากบทบาทของโรงเรียนที่จะต้องรักษาความปลอดภัยให้นักเรียนตลอดเวลา นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนทั้งนี้รวมทั้งบุคลากรทั้งหมดในโรงเรียนด้วยความปลอดภัยดังกล่าว นี่ถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบของโรงเรียนทั้งผู้บริหารและครูทั้งด้านกฎหมายและศีลธรรมมีมาตรการที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่เด็กนักเรียนนอกจากนั้นยังเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องให้ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิธีการรักษาความปลอดภัยในสถานที่ต่าง ๆ ทุกสถานการณ์ด้วย

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย (Research Knowledge)

1. ทราบองค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน. 3) สวัสดิศึกษา 4) สภาพแวดล้อมทางสังคม และ 5) อาคารสถานที่
2. ทราบถึงความเหมาะสมขององค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
องค์ประกอบความปลอดภัยในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการกำกับดูแลองค์กรที่ดี เพื่อจะได้นำองค์ประกอบไปสู่แนวทางในการพัฒนาความปลอดภัยในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อไป
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป
ควรวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความปลอดภัยในโรงเรียนต่อไป และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความปลอดภัยในโรงเรียน ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษฎา ศรีสุชาติ. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กทม. สังกัดออกครูอนาจารย์นักเรียนโรงเรียนย่านเขตคลองเตย. (2561, สิงหาคม 31). ไทย พีบีเอส. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/274386>. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2567.
- กนกอร อุ่นสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 10(2): 1-14.
- จิระศักดิ์ สิมัด เจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม. (2565). สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนโรงเรียนไผ่ใหญ่ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วารสารมหาจุฬาลงกรณ์ปริทรรศน์. 4(8): 58-84.

- ซ็อก! พื้นอาคาร ร.ร.ถล่ม นักเรียนบาดเจ็บ รว.ศธ.ห่วงความปลอดภัย กำชับหมั่นสำรวจอาคาร. (2566, พฤศจิกายน 10). **มติชน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/education/news_4275829. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2567.
- ดับแล้ว 32 ราย เร่งล่าตัวคนร้ายกราดยิงศูนย์เด็กเล็ก ชับวิโถกหนี เผยถูกให้ออกคดียา. (2565, ตุลาคม 6). **มติชน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/local/news_3602908. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2567.
- ด่วน! สพฐ. ย้ายครูใช้เข็มกลัดจี้ปากเด็กยกชั้น 36 คน. (2567, มกราคม 26). **ไทย พีบีเอส**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/336370>. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2567.
- นิตยา แก่นพุด. (2562). **การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์**. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เปมิกา ไทยชัยภูมิ (2562). **การพัฒนากรอบแนวคิดบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญชิตา สมบัติเพิ่ม จำเนียร พลหาญ. (2565). แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุพรรณบุรี. **วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ**. 2(6): 687-708.
- ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์. (2557). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน. **วารสารพยาบาลทหารบก**. 15(2): 173-178.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัย**. กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศรัณยา บุญประกอบ. (2549). **การศึกษาการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชนเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร อนุสภา. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความปลอดภัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนในครอบครัวชาวเลเซียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **คู่มือดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: สำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. (2566). **ข้อมูลสารสนเทศ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://web2.sakon2.go.th/>. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2567.

- สุชีรา ใจหวัง. (2560). การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ASEAN Committee on Disaster Management. (2016). **ASEAN VISION 2025 ON DISASTER MANAGEMENT**. Retrieved on January 9, 2024 from <https://asean.org/wp-content/uploads/2018/01/45.-December-2017-ASEAN-Vision-2025-on-Disaster-Management-1.pdf>.
- Global Alliance for Disaster Risk Reduction & Resilience in the Education Sector (2022). **The Comprehensive Safe School Framework (CSSF) 2022-2030**. The Ministries of Education of Indonesia:
- Office of Justice Programs. (2020). **A Comprehensive School Safety Framework Report to the Committees on Appropriations**. National Institute of Justice. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs: Washington, DC.
- Zaidi, Z., Bhatia, J., & Quota, (2022). **Measuring School Safety. Safe Schools Series**. World Bank: Washington, DC.